СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Пам'ятайте про Україну!

Р 120. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 25-го ЧЕРВНЯ 1987 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JUNE 25, 1987 No. 120. VOL. XCIV.

Гарвардські професори протестують

Кеймбридж, Масс. (ФК-У). — Проф. Омелян Пріцак, директор Українського Наукового Інституту Гарвардського Університету (УНІГУ), і Франко Сисин, заступник директора, написали листи до Роналда Регена, президента ЗСА, та Чарлза Віка, директора Інформаційного бюра З'єднаних Стейтів Америки (ІБ ЗСА), з вимогою, щоб вони постарались про те, щоб було достатнє число перекладачів на виставці ІБ ЗСА у Києві, які володіють українською мовою.

У листі до президента Регена проф. Пріцак і проф. Сисин пишуть: „Нас дуже турбують пляни Інформаційного бюра ЗСА провести свою нову виставку в рамках культурного обміну в Києві головно російською мовою. Нас повідомлено, що тільки троє із 25-ох перекладачів вміють говорити по-українськи, і що головний каталог буде по-російськи. У відповіді на питання в цій справі говориться, що причиною такого стану є бюджетні справи... Уважаємо, що підтримування з боку ІБ ЗСА російщення України є противне інтересам ЗСА. Бо як інакше можна зрозуміти призначення російських перекладачів до столиці України? Взаємини із понад 40 мільйонами українців у СССР не слід занехтувати задля практичних причин. Нема кращого способу здобути приятелів для ЗСА в Українській ССР, як через звернення до українців у їхній власній мові. Ми готові допомогти через наш інститут у знайденні українських перекладачів."

У листі до Ч. Віка проф. Сисин пише: „Україна має особливе значення. ЗСА незабаром матимуть консулят у столиці України, в Києві. Українська ССР має понад 50 мільйонів населення, а в цілому в СССР є понад 40 мільйонів українців. Серед народів Східньої Европи україномовне населення перевершує польське, угорське, чеське, словацьке і болгарське, разом взяте... Якщо ІБ ЗСА здійснить свій плян мати тільки трьох українських перекладачів, це буде сиґналом, що для Уряду ЗСА дійсною мовою України є мова російська. Якщо Інформаційне бюро ЗСА направить цю помилку, це буде знак, що ІБ ЗСА бере українців і їхню культуру серйозно".

Копії листів вислано Джанові Метлокові, послові в СССР, Вілліямові Г. Кортні, призначеному консулеві в Києві, та Стівенові Райнеміто́ві, координаторові президентської ініціятиви американсько-совєтського обміну.

ЗАЦІКАВЛЕННЯ ПРОЦЕСОМ І. ДЕМ'ЯНЮКА ДУЖЕ ЗМЕНШИЛОСЬ; АРХІВІСТ ЯД-ВАШЕМ АНАЛІЗУЄ ТАБОРИ ВОЄННО-ПОЛОНЕНИХ

Єрусалим, Ізраїль (АНЧЕЙН, тел.). — У черговому дні процесу проти Івана Дем'янюка, у вівторок, 23-го червня ц.р., ранні години посвячено на представлення ряду документів американського судівництва та інших. Ця справа була узгіднена поміж прокуратурою і оборонцями завчасно хоч головний оборонець Марк О'Коннор спершу заявив, що про таке угіднення йому нічого не відомо. Однак після вияснення цієї справи предложено такі документи: 1. Перший акт оскарження І. Дем'янюка в ЗСА з 25-го серпня 1978 року, 2. Перше свідчення І. Дем'янюка зложене у нотаря в Огайо з 20-го квітня 1978 р., 3. Черговий акт оскарження, який включає відповідь І.Дем'янюка, з датою 25-го жовтня 1978 р., 4. Свідчення І. Дем'янюка із переслухання 4-го березня 1981 року, коли І. Дем'янюкові загрозили відібранням горожанства, 5. Прохання І. Дем'янюка з 10-го червня 1983 року, щоб відложити його депортацію із ЗСА і прохання про політичний захист з цієї самої дати, 6. Свідчення І. Дем'янюка з 16-го січня 1984 року в часі судової справи для видалення його із терену ЗСА, 7. Поліційні свідчення з Єрусалиму з датою 17-го вересня 1986 року. Крім того представлено медичний перегляд І. Дем'янюка з 1951 року та інші документи відносно свідчень І. Дем'янюка в переселенчому таборі з 1950 року, як також фотознімки, на яких свідок з Німеччини Отто Горн розпізнав І. Дем'янюка.

Поруч усіх тих прилог, які представив прокуратор Міхаїл Шакет, виявлено також документи зі сторони оборони, а конкретно свідчення осіб, які вже померли, але які за життя свідчили, що „Іван Грозний", був вбитий в Треблінці. Предложено зізнання Самуеля Ґельмана з 7-го червня 1961 року і Абрама Ґольдфарба з 13-го березня 1961 року.

Коли прокуратор Шакет пригадав однак, що А. Ґольдфарб відтак свої зізнання змінив у травні 1978 року подаючи, що він не бачив як „І. Грозного" вбили, а лише про це чув, оборонець І. Дем'янюка Йорам Шефтель заявив, що існує ще свідчення А. Ґольдфарба в університеті Бар Ілям, як також є ще свідчення з 1976 року які дав Лінґвассер та свідчення Йосифа Чарного.

У пополудневих годинах, аж до закінчення того дня судової розправи свідчив д-р Шмуель Краковскі, який є головним архіварем в Яд Вашем. Його перепитувала також прокуратура, як і теж головний оборонець Марк О'Коннор. Питання прокуратури торкалися в першу чергу інформацій д-р Ш. Краковского про долю воєннополонених, що дісталися у німецькі табори і яких відтак почали рекрутувати до допоміжної німецької служби.

На підставі свідчень Ш. Краковского німці забрали в полон на Східньому фронті 5,750.000 совєтських вояків з яких загинуло 3,000.000, зокрема в першому

(Закінчення на стор. 3)

ПРИП'ЯТЬ МЕРТВЕ МІСТО, — ПИШЕ „НЮ ЙОРК ТАЙМС"

Джерзі Си\u0442і, Н. Дж. — У щоденнику „Ню Йорк Таймс" з 22-го червня ц.р., появився репортаж кореспондентки Феліціті Баррінджер із Прип'яті в Україні, віддаленому на 35 миль від Чорнобиля. Вона описує це мертве місто в якому стоять опустілі великі мешканеві будинки, що світять вікнами, немов кістяк очицями, знищені радіяцією шпилькові дерева і килими піску та асфальту ,що тягнуться милями у напрямі Чорнобиля. Вулиці Прип'яті покриті двома інчами піску, на їхніх ліхтарнях сидять тепер ворони, а тишу мертвого міста в якому перед роком жило у промірі 400 квадратових миль 135,000 населення, перериває лише лопотання лахміття, що ще осталося із білизни залишеної на шнурках перед евакуацією населення. Міста пильнують озброєні військові відділи, а будівлі постійно перевіряють окремими апаратами щодо їхньої радіяції.

Як пояснив репортерці відповідальний за довкілля Чорнобиля Александер Коваленко, Прип'ять зможе прийняти мешканців за 10-15 років від тепер. Наразі мешканці Прип'яті як і інші, що жили у проміні 18.6 миль від реактора, поселені у 52 нових місцях в Україні, з того в околиці Києва побудовано 7,500 одно— і двородинних житлових будинків, а в самому Києві віддано 8,500 мешкань для виселених мешканців Прип'яті та Чорнобиля. Інших приміщено в Чернігові, а ще інших розкинено по цілій Україні. У побудові є нове місто положене 35 миль на схід від Чорнобиля з назвою Славутич, але робітники, що працюють тепер при реакторах живуть в поселенні, що має назву Зелений Ріг. У Чорнобилі працює 3,000 осіб по 15 днів із подвійною або і потрійною нормальною платнею.

Все це описує американська журналістка на підставі відвідин групи чужинецьких журналістів на місці катастрофи та околиці. Пояснення західнім журналістам давав відповідальний за усі праці на тому терені А. Коваленко. Він теж поінформував журналістів, що колишній директор нуклеарної станції Віктор Брюханов і колишній головний інженер Ніколай Фомін тепер сидять у в'язниці в Києві і в першому тижні липня ц.р. має розпочатися проти них судова розправа.

Оглядаючи нуклеарну станцію тепер, Ф. Баррінджер ствреджує, що завважується різницю із першими місяцями після катастрофи. Немає вже залишених вантажних авт і протипожежної сторожі, як також амбулянсів. Як пояснив А. Коваленко усі вони закопані, щоб не ширилась радіяція. В часі оглядин нуклеарної станції А. Коваленко цілий час перевірював силу радіяції гайґером, який вказував 4.6 міллірентґенів, значить 300,000 разів меншу силу, яка була безпосередньо після експльозії 26-го квітня 1986 року.

Наразі працюють два реактори, які цього року випродукували вже 5.6 більйонів кіловатів електроенергії, а при кінці цього року мають відкрити третій реактор, якщо буде готове місто Славутич, в якому можна буде на постійно поселити робітників і не буде потреби їх довозити до праці.

В загальному американська журналістка винесла зі своєї поїздки враження, що совєтські чинники стараються вимазати, як можливо найскорше усі погані спомини про катастрофу 26-го квітня м.р. відновою праці на нуклеарній станції і побудовою нових поселень на місці Прип'яті та інших міст в безпосередньому довкіллі Чорнобиля.

ПАПА РІШУЧО ОБОРОНЯЄ ПРАВА КЦЕРКВИ

Ватикан. — Не зважаючи на всі протести жидівських кіл в Ізраїлі і ЗСА як також з інших країн світу, Папа Іван Павло II твердо обстоює становище, що відвідини у нього президента Австрії Курта Вальдгайма відбудуться, бо досі завжди приймав голів держав незалежно хто це був би. Тому дипломатичні представники до Ватикану отримали всі запрошення явитися у четвер, 25-го червня ц.р., щоб згідно із дипломатичним протоколом, взяти участь у привітанні президента К. Вальдгайма. Сподіються, що К. Вальдгайм буде мати півгодинну розмову з Папою на самоті і його привітають з усіма приписами для голів держав, включно із відданням почести придворною сторожею Ватикану і відіграням національного гимну. Після авдієнції у Папи К. Вальдгайм, який є католиком відмовить молитву в базиліці св. Петра і прийме привітання дипломатів. Як інформують з американської амбасади, її репрезентуватиме не амбасадор, який того дня не буде в Римі, ані його заступник, що є на вакаціях, але третій з черги урядовець амбасади.

Як відомо, ще в неділю, 21-го червня ц.р., прем'єр-міністер Ізраїля Іцак Шамір закинув публічно Папі, що він оправдує нацистські воєнні злочини, погоджуючись на відвідини К. Вальдгайма, якому закидують участь у таких злочинах. Але Ватикан не уступає із своїх принципів тим більше, що немає офіційних дипломатичних стосунків поміж Ізраїлем і Ватиканом бо Ватикан на це не згодився з тієї причини, що не хоче визнати Єрусалиму як столиці жидівської держави, вважаючи це місто святим, яке повинно мати міжнародний статус.

Стосунки поміж Римо-католицькою Церквою, а жидами поправилися після Другого Синоду в роках 1962-65, в якому представники Католицької Церкви публічно натаврували антисемітизм, стверджуючи що не можна обвинувачувати жидів у смерти Ісуса.

Але в 1982 році Ватикан, так як і тепер відкинув протест Ізраїля, і жидівських груп, коли Папа Іван Павло II мав зустрітися із провідником ПЛО Ясіром Арафатом.

Найбільше обурення із-за відвідин К. Вальдгайма можна відчути серед жидівських організацій у ЗСА і в неділю, 21-го ц.м., вони перевели демонстрацію біля катедри св. Патрика, правдоподібно тому, що кардинал Ню Йорку О'Коннор підтримує становище Ватикану щодо цих відвідин.

Зате голова Національної конференції католицьких єпископів ЗСА публічно заявив, що Ватикан повинен перевести ще розмови із жидівськими представниками щодо візити К. Вальдгайма і взяти до уваги їхні протести.

Р.Реґен кидає виклик демократам

Вашінгтон. — Виступаючи у вівторок, 23-го червня, перед крайовою федерацією незалежних промислів, президент Роналд Реґен повторив, що не погодиться з проєктом бюджету на 1988 фінансовий рік, запропонований демократами. Цей бюджет передбачає збільшення податків на 19,3 більйона долярів і зменшення видатків на оборону.

Цей виступ Президента перед промисловцями, як і його виступ у понеділок на Фльориді, є складовою частиною „економічної битви", що її провадить Р. Реґен. Директор відділу зв'язків Білого Дому Том Ґріском сказав репортерам, що „ця битва буде тривати до самих виборів і навіть після них".

Виступаючи у понеділок в місті Мелборн, Фльорида, на фабриці компанії „Диктофон", Реґен сказав: „Будь-який законопроєкт про підвищення податків, який потрапляє в Овальний кабінет, буде тут похоронений".

У вівторок рано, перед зустріччю з промисловцями, Президент прийняв у Білому Домі лідерів республіканців у Конгресі і знову повторив, що буде виступати проти схваленого минулого тижня демократами проєкту федерального бюджету. „Приготуйтесь до вето, і не до одного", — сказав репортерам лідер республіканської меншости в Палаті Репрезентантів Роберт Майкл, доводячи до їхнього відома точку зору Президента на підготовлений демократами проєкт федерального бюджету.

Спікер Палати Репрезентантів демократ Джім Райт виступаючи перед журналістами, критикував становище, зайняте Президентом щодо одобреного демократами проєкту бюджету. За словами Дж. Райта, Президент „робить все можливе, щоб відвернути увагу від світових проблем, починаючи непотрібну війну з Конґресом".

Райт був, як відомо, першим лідером демократів у Конгресі 100-го скликання, який відкрито оголосив про необхідність підвищити податки.

Республіканці в Палаті Репрезентантів і в Сенаті вважають, що Президент повинен уже тепер виробити порядок денний, з яким республіканці, претенденти в Білий Дім, вийдуть до виборців. Справи економіки, на думку республіканців, повинні стати головними, оскільки політика демократів, якщо вони прийдуть у Білий Дім, поверне країну в той стан застою, в якому вона перебувала в другій половині 1970-их років.

В Канаді перейменували гору Сталіна

Торонто. — У висліді спільних зусиль канадських українців, у квітні ц.р. провінція Британської Колюмбії змінила назву гори Сталіна на гору Пека.

Дон Пек, який помер в 1980 році, був широко відомим активістом в охороні довкілля, лісничим і опікуном рідких тварин.

В цей спосіб викинено із географічного словника Канади останню назву що носила ім'я Й. Сталіна.

Українці з радістю прийняли це рішення прем'єра Британської Колюмбії Вілляма Вандер Залма, а речником почувань канадських українців був представник КУК Іван Григорович, який ствердив, що добре є знати, що ім'я того, який винищив мільйони українців зникло з мапи Канади.

Як відомо, минулого року за стараннями українців змінено назву округи Сталіна в провінції Онтаріо на округу Ганеєна.

В Стемфорді померла Дарія Мудра

Стемфорд, Конн. — У понеділок, 22-го червня 1987 року в шпиталі св. Йосифа тут померла св. п. Марія Мудра, мати о. Любомира і Дарії Мудрих.

Похоронні відправи розпочалися у вівторок, 23-го червня о год. 7:30 в похоронному заведенні Волш Елябеля і син в Глендейл, Н. Й. і продовжувались в середу, 24-го червня в тій же годині. Святу Літургію в церкві св. Покров Божої Матері в Озон Парку, Н.Й. правив о год. 11-ій рано Владика Василь Лостен, єпископ Стемфордської епархії в співслуженні численних священиків. Тлінні останки Покійної поховано на цвинтарі св. Ґертруди в Колонії Ровей в Ню Джерзі в родинному гробівці.

ПРО ВИДАННЯ КНИГИ „УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ОДЯГ", ІНФОРМУЄ Г. ТИТЛА

Джерзі Сиӏі, Н. Дж. (Л. К.). — У вівторок, 16-го червня ц.р., до Видавництва „Свобода" зайшли гості — відома українській спільноті мисткиня Галина Титла та особливо діяльна голова Комісії Українського Народного Мистецтва СФУЖО Наталія Даниленко; їх обох єднає одне спільне зацікавлення — збагачування і поширювання скарбниці української культури різними можливими дорогами останньо заплянуванням видання СФУЖО 325-350 сторінкової, двомовної книги п.з. „Український народний одяг".

Г. Титла та Н. Даниленко показують ілюстрації до книги „Український народний одяг".

Як пояснила Г. Титла, ілюстраторка цієї книги, — це видання повинно вийти ще восени ц. р. У книзі цій буде 17 зразків народної ноші із різних земель України, представлені ілюстраціями багатокольорових малюнків, як і чорно-білих рисунків та зразками вишивок з поодиноких земель України, що будуть доповненням до ілюстрації ноші, що знаходитиметься на даній сторінці. Для книги вибрано найбільш питомі форми одягу тієї чи іншої частини України.

„До праці над цими ілюстраціями, — сказала Г. Титла, — перш усього її спонукала незвичайна краса українського одягу, як теж ці, хто запропонував їй цю працю і представив як дуже цікаву ціль, що послужить для збереження української культурної спадщини, дасть вірний образ української народної ноші — школам українознавства, організаторам виставок народного мистецтва, художнім ансамблям. Детальний опис зразків у цій книзі допоможе відтворити навіть маловідомі чи забуті зразки одягу". І як пізніше добавила наша мисткиня, „це для неї особисто створює важливий і великий імпакт, бо відкриває їй двері у ділянку зацікавлення українським народним мис-

(Закінчення на стор. 3)

ДВІ ДОПОВІДІ ВАЛЕНТИНА МОРОЗА

Гантер, Н. Й. — В четвер, 9-го липня 1987 року в Гантері, Н. Й. в Гражді при церкві св. І. Хрестителя, о год. 8-ій вечора Валентин Мороз виголосить доповідь на тему: „1000-ліття нашого Християнства, що далі?" і в п'ятницю, 10-го липня 1987 року в Кергонксоні, Н. Й. заходом місцевого 89-го відділу Союзу Українок Америки в церковній залі св. Трійці, о год. 7-ій вечора доповідь на тему: „Справа без якої не втримаємося".

ГРИЦЬ ЗОЗУЛЯ У ГАНТЕРІ

Гантер, Н. Й. — На відкритті мистецької виставки Едварда Козака і його синів Юрія і Яреми в мотелі „Ксеня" у Гантері, Н. Й., 4-го липня ц.р., відбудеться також вечір з мистецькою багатою програмою, в якій виступлять Уляна Старосольська, яка керуватиме вечором, Іван Кедрин, Степан Крижанівський, Роман Левицький і Яринка Ференцевич та — найбільша атракція — Едвард Козак у ролі „Гриця Зозулі", що промовить до приявних гостей. Початок о год. 8 вечором.

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН заявив, що він задовольниться якщо Могамеда Алі Гамадея ливанця запідозреного у схопленні в 1985 році літака повітряної лінії TWA, на якому вбито американського моряка, будуть судити за вбивство без огляду на те, де б той суд не відбувався. Республіканський сенатор з Ню Йорку Альфонс Д'Амато, що є співпредсідником сенатської анти-терористичної комісії сказав: „Білий Дім попровадив цю справу дуже погано. Президент Реґен не полагодив достатньо цієї справи. Він дозволив німцям йти їхнім обраним шляхом своїм сказанням, що він буде „вдоволений коли його будуть судити". Д'Амато заявив, що він є обурений, як уряд повів цю справу, бо це на його думку представляє небезпечну „капітуляцію перед терористами".

ПЕНТАГОН Є В ЗАТЯЖНІЙ боротьбі з Державним і торговельним Департаментами у зв'язку з розв'язанням проблеми, чи З'єднані Стейти Америки повинні продовжувати торгівлю з Іраном, як заявляють урядові чинники. Секретар оборони Каспар Вайнберґер є приклонником цілковитої торговельної заборони за виїмком постачання медикаментів та іншого так званого гуманітарного товару. Натомість урядники двох вище згаданих департаментів доводять, що „торгівля з Іраном є майже неіснуюча, то ж яка існує ціль в тому, що б її зовсім заборонити", говорить урядник Державного департаменту. В слід за ним, урядовець Департаменту торгівлі заявляє „ми тільки шкодимо національній безпеці і американській торгівлі в будучому, коли встановимо цілковиту заборону. Якщо б це було узалежнене від Вайнберґера то ми не продали б Іранові навіть зубочисток?!"

ЯК ПОДАЄ ПРЕСОВЕ агентство Ройтерс, чільний урядовець Адміністрації президента Роналда Реґена заявив, що Совєтський Союз дуже співпрацює над проєктом Об'єднаних Націй для припинення війни між Іраном і Іраком, що є своєрідною несподіванкою для усіх зацікавлених держав.

ГОЛОСУВАННЯ ВИЯВЛЯЮТЬ, що мешканці Лос Анджелесу, є поділені етнічно в спірному питанні, щодо важливості існуючих проблем у цьому місті. Тоді коли білих мешканців турбує сповільнюючий розвиток міста, то чорні та еспаномовні мешканці вважають, за найбільш важливу проблему в місті злочини.

У СВІТІ

В ІНТЕРВ'Ю КОРЕСПОНДЕНТОВІ „Радіо Люксембургу" голова правління Агентства преси „Новості" Валентін Фалін заявив, що не виключає можливости того, що 19-річний громадянин Західньої Німеччини Матіяс Руст може бути відпущений додому до 6 -го липня. Саме в той день починається офіційна візита в Москву президента Західньої Німеччини Рихарда фон Вайцзеккера.

УРЯД ПІВДЕННОЇ КОРЕЇ, у зв'язку з масовими демонстраціями, вперше обговорив на засіданні кабінету можливість прийняти деяких вимог, що їх висувають опозиційні партії. Парляментська фракція правлячої партії демократичної справедливости виробила програму так званих демократичних реформ, яка була представлена на розгляд президента країни Чон Ду Гвана. Деталі програми покищо тримаються в секреті. Газета Південної Кореї повідомили, що парляментарії вимагають звільнення всіх заарештованих за участь у компаніях протесту і звільнення з-під домашнього арешту лідера опозиції Кім Де Чана. На вулицях Сеулу в неділю панував відносний спокій. Тисячі вуличних торгівців, які були змушені сидіти вдома, знов появилися в центрі міста. Зудари демонстрантів з поліцією продовжувались, але в інших великих містах Південної Кореї.

У РИЗІ ВІДБУЛАСЯ В НЕДІЛЮ, 14-го червня, демонстрація, присвячена пам'яті жертв геноциду совєтських властей щодо місцевого населення Прибалтики. 18-го червня газета „Советская Латвія" надрукувала листа якогось А. Ліберта, який осудив демонстрацію як „прояв буржуазного націоналізму". „Окремі особи, — пише Ліберт, — поводилися негідно, порушували громадський порядок і відкрито проголошували чужі нам буржуазно-демократичні ідеї. Дії цих людей, явно спрямовані підривними західніми радіостанціями, навряд чи треба розглядати як спробу підірвати основи соціялістичної системи".

ФІНСЬКА ЛЕТУНСЬКА КОМПАНІЯ „Фіннер" і компанія виробництва фарбувальних речовин підписали зі Совєтським Союзом про спільні ділові операції. Це буде перша компанія зі змішаним капіталом, створена після прийняття в Совєтському Союзі відповідного закону, хоч зацікавлення до таких угод проявили уже сотні західних фірм. Компанія „Фіннер" підписала відповідну угоду ще на початку року, однак для підписання остаточного контракту треба було додаткових переговорів, зокрема з приводу податків, які повинна платити фінська летунська компанія.

У ДЮССЕЛЬДОРФІ ПОЧАВСЯ судовий процес у справі колишньої секретарки канцелярії президента Західньої Німеччини Маргарет Гйоке, яку обвинувачують у шпигунстві на користь Совєтського Союзу. М. Гйоке працювала у канцелярії від 1959 року. Було встановлено, що вона мала доступ до 1,717 секретних документів. Виступаючи в суді Гйоке визнала себе винною. Вона зокрема повідомила, що фотографувала секретні документи і передавала їх своєму коханцеві, старшині КГБ, якого вона знала під іменем Франц Беккер. Судячи з усього, Гйоке ні трохи не кається, що працювала на совєтську розвідку. Вона кілька разів повторила, що „зробила б усе, що треба для Франца".

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Tel.: (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00; 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Жалюгідна постава жидів до Папи

Як уже була про це інформаційна вістка у „Свободі" (ч.116-те з 19-го червня) дві великі жидівські організації — Світовий жидівський Конґрес і Конґрес американських жидів різко запротестували проти того, що Папа Іван Павло II прийме на приватній авдієнції президента Австрії Курта Вальдгайма 25-го червня ц. р., коли Вальдгайм прибуде до Риму з офіційними відвідинами. Названі вгорі жидівські організації зголосили до Папи свій „протест" із суґестією, щоб Папа перевірив своє рішення і не приймав Вальдгайма, як запідозрілого в участі винищування жидів у Другій світовій війні, а різні інші жидівські організації в Америці ніби вже заповіли чи заповідять бойкот запланованої зустрічі з Папою у вересні цього року, коли то Папа прибуде знову до Америки.

Таке становище провідників світового та зокрема американського жидівського світу обурливе, як втручання людей мойсеевої віри до рішень і поведінки Вселенського Патріярха Католицької Церкви. Річ не у тому, що Курт Вальдгайм винуватий супроти жидівського народу чи обвинувачування його у причетності до голокосту несправедливе. Річ у тому, що наступник св. Петра на Апостольському престолі є пастирем понад 700 мільйонів вірних у світі і ніякі організації інших віровизнань не мають права втручатися до його рішень і його поведінки. До чого це довело би, як би мусулмани, буддисти чи браманісти пішли слідами визнавців мойсеевої віри і диктували Голові Католицької Церкви, що він має діяти!. Папа не є непомильний. Він не помиляється тільки в інтерпретації Святого Письма. Йому вільно помилятися, бо він є тільки людиною. Але існує Ватиканська Курія, існують голови різних Конґреґацій, кардинали, існують Ради католицьких єпископів у усіх країнах, де є призначені Папою ієрархи. І ніхто з них не втручається в діяльність Світової жидівської Ради чи Рабинатської ради в Америці, чи такої організації, як Бнай Бріт.

Теперішній Папа Іван Павло II відзначається особливою толеранцією супроти всіх іновірців. Він найбільш подорожуючий Папа з усіх його попередників на протязі вже близько двох тисяч років. Будучи в Африці він, благословив навіть поган, які привозили на зустріч із ним своїх божків, бо вони — за критерієм екуменізму в інтерпретації Папи Івана Павла II — визнають вищу силу, яка керує світом. Папа приймав же й тих, які називали себе комуністами, Папа приймав високих духовників, які явно критикували його — в їх очах — надто суворий консерватизм. То чому Папа не мав би прийняти на приватній авдієнції президента католицької Австрії, якої столиця Відень пишається славетним собором св. Стефана і другою перлиною архітектур — церквою св. Карла, тим паче, що Курт Вальдгайм — практикуючий католик?! А що генеральний прокуратор Едвін Міз поставив прізвище Вальдгайма на списку „підозрілих" осіб з забороною в'їзду до Америки і Джордж Шулц на це погодився, то це була помилка, під тиском жидів.

Очевидно, голокост був трагедією жидівського народу і ті, які переживали той страхітливий період Третього Райху намагаються передавати своїм дітям і внукам пам'ять про цю трагічну для них епоху. Але вони не визнають, що й інші народи натерпілися і самі перебирають міру, переступають межі здорового глузду, самі спричинюють до зросту того антисемітизму, на який нарікають. Чи лідери названих жидівських організацій не здають собі справи, що їхнє втручання до поведінки Папи насторожує, обурює всіх католиків, ба навіть взагалі всіх християн, що їх охоплює одна спільна віра не тільки в Отця Батька, але й Сина Божого?!

Всесвітня історія повна прикладів, як бумеранґом вдаряло винуватців перетягання струни. Вже сьогодні всім ясно, що суд над Іваном Дем'янюком не влаштовано на те, щоб покарати ніби то „Івана Ґрозного" з табору в Трембдінці, тільки для того, щоб зробити з тієї судової розправи цирк, до якого водять шкільних дітей і молодь, щоби навчити їх, що таке був голокост, яким жидівська молодь вже не цікавиться. Чи варто в інтересі самих жидів — так вони тепер себе називають, — робити раз-у-раз таке, що мобілізує проти них навіть найбільших прихильників згоди і співпраці з ними?! Короткозорість у політиці — смертельний гріх. Теперішні протести проти поведінки Папи — це жалюгідний політичний промах і це ще один приклад, як не треба робити політики.

Іван Солончак

ВІЛЬНЕ МІСЦЕ ПО ДИСИДЕНТАХ

Дисидентський рух у СССР зродився на базі сильних антисталінських, ліберальних зрушень в суспільстві за хрущовських часів. На це склалося багато причин, серед яких до основних можна зарахувати: розгубленість большевицької влади після виявлення Хрущовим сталінських злочинів, затримку десталінізації, ліквідацію залізної завіси і поширення контактів совєтського суспільства зі Заходом, ідеологічну активізацію західніх держав тощо. Все це спричинилося до зменшення поліційного зашморгу і поширення марґінесу свободи в суспільному житті та продовжувало надії на краще майбутнє. Початкова фаза цього процесу отримала неофіційну назву „відлига" від голосної в свій час повісти І. Еренбурґа під цим заголовком.

Панікарські настрої серед найвищих кіл комуністичної влади найкраще характеризує сам Хрущов — головний зачинатель критики сталінських метод справування влади. В своїх споминах він пише: „Ми були налякані, налякані серйозно. Ми боялися, що 'відлига' потягне за собою повінь, яку вже не можна було зупинити. Вона могла перелитися через русло совєтського життя, змести всі бар'єри і греблі".

Дисидентський рух мав великий вплив на поширення опозиційних настроїв у Совєтському Союзі та протягом довгих років непокоїв партійний провід і органи влади. Розгром дисидентського руху — це наслідок зусиль не тільки КҐБ, але також цілого апарату, державних органів з каральними включно, апарату пропаганди і агітації. До боротьби за ліквідацію дисидентського руху совєтський провід використав цілий великий арсенал засобів: провокацію, наклеп, брехню, шантаж, навіть медицину. Деяку ролю відіграли запрограмовані „опозиціонери" і „критики" серед письменників, як поет Є. Євтушенко і прозаїк Ч. Айтматов, чи партійні „ліберали", як партійний секретар Москви Єльцин чи партійний „вчений" Ю. Арбатов, при чому цей останній вчиняв дезінформацію за кордоном.

Совєтська влада заанґажувала собі до співпраці холуйську частину інтеліґенції, яка раніше бавилася в маленьку опозицію супроти уряду без ризика для себе. З другої сторони дисидентський рух не знайшов відгуку, а навіть морального попертя серед широких кіл совєтського суспільства, також серед тих, які були критично наставлені до влади.

Дисидентський рух вичерпав себе внутрішньо. Він не зродив ніяких глибших ідей, якими могло захопитися суспільство, а обмежився тільки до пропагування демократичних свобід і прав людини, лозунгів — незрозумілих або не першої важливости для пересічного совєтського громадянина. Широкі маси населення ще не доросли до сприймання тих ідей за свої. І це, мабуть, найголовніша і одночасно найсумніша лекція, що її дав цей рух.

Дисидентський рух переходить вже до історії боротьби за права людини в совєтській імперії і навряд чи найдеться спосіб, щоб його оживити. Багато його учасників виемігрувало на Захід, або їх насильно туди „видворено", деякі відсиділи свої терміни заключення і вернулися додому, деякі померли в концтаборах від знущань і нелюдських умов життя. Декого звільнили передчасно внаслідок ґорбачовської „ґласности". Але, мабуть, більшість ще карається за колючими дротами концтаборів або в психічних лікарнях за те, що кількість там років раніше говорили про совєтський лад те саме, що тепер голосить Ґорбачов і це йому не стає на перешкоді постійно перебувати в Кремлі.

Тепер голос заберуть дослідники, або й учасники того руху, які опинилися на Заході, які проаналізують всі його плюси і мінуси, всі причини його поразки.

Але опозиційні рухи в совєтській імперії не закінчаться разом зі занепадом дисидентського руху. Адже комуністична держава не зліквідує, бо не може зліквідувати, матеріяльну і суспільну нерівність своїх громадян, та насильну експлуатацію одних суспільних груп іншими. Наявна тепер розпачлива економічна ситуація, яка все поглиблюється, буде спричиняти ще більшу матеріяльну і суспільну диференціяцію населення і ніяка влада не буде спроможна її зліквідувати. Влада може старатися тільки згладити суспільні контрасти, або їх частинно маскувати, щоб послабити неминучі суспільні конфлікти.

Майбутня нова суспільна опозиція, враховуючи досвід діяльности дисидентів, буде мусіти творити свою ідеологію в великій мірі на матеріяльному принципі і в першу черґу пояснювати найширшим масам їх суспільно-економічну ситуацію на тлі ситуації інших, упривілейованих груп.

Коли зародиться така опозиція, яку виробить собі ідеологію і програму та які прибере організаційні форми, щоб краще цю програму проводити в життя — ото питання на майбутнє, на які не можна тепер навіть приблизно відповісти.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Д-р В. Кузь

Мистецька виставка Є. Світового в УВУ

Мистецькі виставки в Українському Вільному Університеті в Мюнхені мають вже свою довголітню традицію. Відбуваються вони радше оказійно, в міру потреби, а участь у них беруть українські і чужі мистці з діяспори та з Німеччини. В минулому були виставки групові й індивідуальні, але кожна із них давала щось нове, — відтворювала творчість групи мистців, як от хоч би мистців-неконформістів, або творчість різнорідну, порівняльно, двох сусідніх народів, як це було в часі двох українсько-чеських виставок, або представляла творчість одного мистця, в якого працях відтворені не тільки його мистецькі заінтересування, але і його індивідуальність.

Промотором цієї ділянки нашого культуротворчого життя в Німеччині є проф. В. Янів, знавець нашої культури — надбань нашого народу, який сприяє творчому виявленні поодиноких мистців, організує мистецькі виставки та зокрема представляє творчість мистця на вернісажі, даючи його творам відповідну фахову оцінку, що й закріплює окремим двомовним виданням — окремою книжечкою в серії мистецьких видань УВУ.

У п'ятницю, 29 травня 1987 року відбулося відкриття виставки ориґінальних рельєфних (зображуючих) деревoритів, в тому і орнаментальної різьби в дереві, молодого мистця, вихідця із нашої срібної землі із Закарпаття, — Євгена Світового, що вже майже п'ять років проживає у Мюнхені, переїхавши сюди із ЗСА. Він оце вперше представляється нашій громаді і чисельним приятелям своїми дерев'яними композиціями і то в кількох стилях: в реалістично-символічному, в орнаментально-символічному і в абстрактному, і в кожному із них проявляє свою окрему мистецьку індивідуальність — свій ориґінальний стиль.

Коротко про самого мистця: народився він у 1950 році в Ужгороді — в столиці Закарпатської України, де в 1968 році закінчив середню школу. Студіював в Інституті Прикладного й Декоративного Мистецтва у Львові, який закінчив в 1973 році. Повернувся на Закарпаття — до Ужгороду, в роках 1974-78, працював у Спілці художників Закарпаття, а потім переїхав на Словаччину — до Кошиць де в роках 1978-82 належав до Спілки художників Чехо Словаччини і де працював за фахом. В 1982 році переїхав до Мюнхену. Коротко в 1985 році перебував в Оґайо, в ЗСА, де оформив іконостаси для наших церков в Толідо і в Лорейні, Оґайо. Тепер викладає в приватній мистецькій школі в Мюнхені анатомічне малярство.

Вернісаж виставки відкрив німецькою мовою проф. В. Янів, знайомлячи присутніх (понад сто учасників) з творчістю мистця. Поруч чисельно присутніх відвідувачів було багато молоді, в тому числі майже третина із них — це студенти Є. Світового з його мистецької школи, а друга третина молоді — це наші молоді біженці українці з Польщі, що чекають на еміґрацію.

Мистець цим разом виставляв тільки тринадцять рельєфних і абстрактних деревoритних композицій. Кожну із виставлених речей детально схарактеризував проф. В. Янів, вказуючи на позитивні ціхи його реалістичної і орнаментальної різьби, а також і символіку абстрактного жанру його творчости, що значно поглибило зацікавлення творчістю мистця, який має свій власний стиль.

Почнемо з короткого опису його творів. На окреме вирізнення заслуговує його символічне зображення „Життя" — в реалістично-символічному жанрі. Це постать „богині у вінку" — постать зрілої молодої жінки, дівчини, якої зрілість і красу підтверджують символічно і орнаментально стебла і колоски доспілої пшениці, що органічно поєднують цілість символіки життя. При цьому слід наголосити особливо чітке викінчення деталів композиції, зокрема — красу обличчя, грудей, рук, і самого представлення нахиленої боком пози та збіжжевого орнаменту.

Подібно в реалістично-символічному зображенні і стилі представлена рельєфною різьбою чергова постать дівчини, що її мистець назвав „Хліб і сіль", в якій також особливо чітко відтворена симетрія і поза молодої дівчини при традиційному вітанні гостей. У народному стилі представлена дерев'яна посудина на сіль, яку вживали селяни — т. зв. „Сільниця", яка також має ориґінальний хатній орнамент, обабічно, у формі двох ложок.

Уже в більш абстрактному стилі орнаменту представлена його композиція п. з. „Пісня", якою він представляє ролю, материнства, — ролю господині з її домінуючими атрибутами — особливо її сопілка! — що і вказує на провідну ролю матері в родині. Родинна тематика відтворена символічно вдало в інших його композиціях як „Роздуми", „Голуби", в яких ці пари голубів символізують родинне пов'язання, любов. Цю пару голубів маємо і на рельєфній половині картини „Сонце", на якій символічно, серед вселенної представлене сонце, але від дійсности, ділить це сонце дерево життя, а саме життя символізують ті же голуби, які відтворюють гармонію того життя — життя природи.

В стилі абстрактної символіки представлені його зображення, які він назвав „Анатомія дерева", зокрема „Зачаття", яким представлено початок життя в утробі матері, а потім композиції „Напруження", „Весна", де окремі абстрактні

(Закінчення на стор. 4-ій)

Олександер Домбровський

ЛІБЕРАЛІЗМ І ЙОГО ВПЛИВ НА НАУКУ

I.

З розвитком вільної української науки в діяспорі та збільшуванням наших, головно молодших, вихованих на поселеннях наукових кадрів, затруднених на американських і канадських університетах, а в парі з тим актуальних проблем нашої наукової політики виринає щораз то гостріше питання негативних впливів „вільнодумного" Заходу й його ліберальних наукових кіл на наш науковий світ. В умовах вільного Заходу та в атмосфері ультраліберальних течій і тенденцій, особливо американського наукового світу, заклиматизовуються деякі українські науковці, переключуючися орієнтаційно з „анахронічних" переконань на рейки „модерніших" ліберально-академічних позицій. Місце давніх принципів і авторитетних критерій оцінки в дусі ієрархії понять займає на практиці серед визнавців лібералізму релятивізм у площині громадської етики й критерій мислення в залежності від часу, обставин і можливих реалітетів.

Такий підхід до справ веде, звичайно, до безпринциповости, безідейности, опортунізму й „плавання" на каламутних хвилях як особистого, так суспільного життя шляхом мінімального опору та можливих максимальних користей. Така „проґресивна" ідеологія й практика щоденного життя є ідеальною почвою для вирощування іноді екстремних виявів утилітаризму, пристосування, егоїзму й егоцентризму, бо, мовляв, все добре, що корисне й реальне до осягнення без великої натуги. Це веде в дальшій консеквенції до демобілізації людського духа в індивідуальному й колективному аспекті, а далі до нездорових компромісів та безідейно-капітулянтського пацифізму, іноді навіть у загально суспільно-національному маштабі (наприклад, у стилі деяких потягнень американської політики або англійського „better red than dead").

Ці сучасні, зловіщі симптоми громадсько-політичного життя на нашій плянеті, особливо виразні на американському ґрунті. Своє становище безпринциповости здекляровані ліберали й їхні ідеологічні поплентачі оправдують „історичною конечністю" й економічними постулятами, а останніми десятиліттями до згаданих їхніх коників долучується ще „мурований арґумент марива нуклеарної війни, якої, до речі, й так ніхто не хоче, дарма, що ідеологічно-політичні противники страшать себе взаємно навипередки нуклеарним „буґіменом" арсеналу пропаґандивної стратегії. Вони ж здають собі справу з того, що в висліді нуклеарної війни не буде переможців, лише в найкращому випадку поворот до цивілізації кам'яної епохи. Ніде правди діти, атмосфера пристосування й ідеологічно нездорових компромісів опановує не лише світські, але й духовні кола. Світова Рада Протестантських Церков уже давно стала майже безвільною маріонеткою в рафіновано жонґлерських руках неперебірчивої московсько-совєтської пропаґанди й політичної стратегії, а деякі „реально думаючі" кола Ватикану надіються (проти надії!), що шляхом діялогу й уступок з представниками московського патріярхату (точніше — з Кремлем) зможуть „навернути" Схід і завернути історично-церковні відносини до доби з-перед офіційного розколу в XI ст., забуваючи, що немає зв'язків, зговорень і компромісів згідно з Христовими словами між Світлом і Темрявою Христом і Сатаною — між християнським світом і з другої сторони мафією воюючого атеїзму, між Христовою Правдою й з другої сторони злочинно рафінованою брехнею тоталітарно-забріханого режиму. Совєтські чинники радо говорять з їхніми поплентачами на Заході, вважаючи їх з презирством „корисними ідіотами", захопленими телячо продуманою пропаґандою „світового миру".

Такий незавидний стан поширюється, засягаючи щораз то ширші кола між суспільствами Заходу та полонюючи щораз то більше людських умінь у свою пастку. Під обстрілом затруєних стрілен деканденґтизму людського духа находиться і науковий світ, бож науковці також лише недосконалі люди, наражені на різні впливи.

Світ вільної української науки находиться також у вирі згаданих впливів та впарі з процесом поступового всякання у нові терени поселення асимілюється більше чи менше в психо-культурному й світоглядовому аспекті. Сильніші характери виказують більшу відпорність, слабші піддаються скорше й так котиться скрипляче колесо еміґраційного воза нашого життя у індивідуальному й громадському маштабі, при чому сильніший інтелект не все йде впарі зі сильнішим характером. Навпаки, маючи більше інтелектуально-наукових можливостей й ширші горизонти академічної діяльности, науковець з вибуховими амбіціями, наражений на більше спокус, не раз використовує такі нагоди в заміну за складану данину чинникам чужого наукового естаблішменту коштом особистої й національної гідности. Така „наукова політика" є звичайно оправдувана й арґументована конечністю наукового об'єктивізму, постулятом „наука для науки" й „вищими" критеріями наукового думання і тактики „дійсної науки" (хіба існує недійсна наука?). Вискакуючи зі шкіри з ціллю виказання максимальної дози шаржованого наукового об'єктивізму, дехто рішуче задалеко заходить. Це доводить до обезцінювання власної національної спільноти, її історичного минулого, культури й мови та заслужених для українства постатей, а зате сипляться наліво й право реверанси й компліменти в сторону чужинців і навіть наших ворогів як зразків до наслідування. Що за недосяжний шпиль Мохаммедової гори наукового об'єктивізму, незрозумілий для звичайного смертельника й з'їдача щоденного хліба, а доступний лише представникам академічного Парнасу — gaudeamus igitur!

Закінчення буде.

Петро Балей

ЯКІВ ГНІЗДОВСЬКИЙ В ЛОС АНДЖЕЛЕСІ

Центр Українського Мистецтва в Лос Анджерелі зарепрезентував Південній Каліфорнії мистецьку виставку світової слави українського художника Якова Гніздовського. Це друга з циклу виставок, що їх влаштувала ця новостворена громадська організація, яка є зареєстрована в уряді як незаробіткова. Попередні виставки, разом дванадцять, були в галерії Дарії Чайковської. Відкриття виставки відбулося 1-го травня при участі поважного числа шанувальників покійного вже мистця, і заля із 106 експонатами була відкрита до 29-го травня включно.

Це тільки репрезентативний показ грав'юрної ґрафіки Гніздовського (1944-1985), якою наш мистець завоював собі визнання цілого культурного світу. Численні експонати його, вийняткового серед світової ґрафіки, дорібку (в більшості дереворізи) знайшли відкриті двері до найвідоміших музеїв та приватних домів любителів тонкого мистецького задуму й ориґінального вислову...

На екрані Мистецького Центру Люба Долинюк, куратор виставки, висвітлює короткометражовий фільм: Гніздовський при праці. Зосереджене обличчя майстра у злегка посрібленому обрамованні мужеського заросту і вправні руки, що з чіткістю віртуоза накидають візерунки двох баранячих змагунів, безпомильно вирізують лінії рисунку для плоскорізьби...

А мене огортає настрій носталгії... Рік 1947 в Мюнхені:

Перед очима виринає трицятилітній мужчина з лагідним виразом обличчя із світлим поглядом очей, зодягнений у „вітром підшите" літнє пальто сіренького кольору, на голові ґранатова (темно-синя) беретка, а під пахвою виношений портфель. На дворі вередлива баварська весна. Це моя перша зустріч із Яковом Гніздовським. Ми зійшлися на Дахауертрассе, у приміщеннях редакції „Української Трибуни" для дуже поважної справи:

Мистецький Український Рух (МУР) перебирає літературно-мистецьке керівництво в публікації додатку до газети „Українська Трибуна" — „АРКА". Узгоджено редакційну колеґію: Юрій Шерех — головний редактор; члени: В. Домонтович, Юрій Косач, Богдан Нижанківський, Зенон Тарнавський і Я. Гніздовський відповідальний за оформлення журналу і за відділ художньої критики...

Вже в першому номері „Арки" (липень 1947 р.) покладена печать мистецького генія Якова Гніздовського: у форматі, в титулярній обгортці, в дискретних віньєтках його ж роботи та в розміщенні матеріялів: „Арка" вийшла в світ у вигляді справді европейського рівня: безпретенсійна і прозора, як душа її оформлювача...

На екрані Яків навалковує першу відбитку двох імпозантних представників баранячого роду, що щепилися ріг до рогу з баранячою впертістю в ніколи непорішених баранячих проблемах... Образ не тільки промовистий, але й вельми значущий в житті нашої „політичної" еміґрації...

Висвітлювання фільму кінчається. Л. Долинюк пояснює, а я знову поринаю в споминах: рік 1948. Титулярна обкладинка „Арки" прибрала статечнішого вигляду... Яків Гніздовський шукає за квартирою. В моєму мешканні на Романпляц простірно, бо родина переїхала до ДіПі табору в Реґенсбурзі... Пропоную вільну кімнату і Гніздовський переноситься з усією парубоцькою мізерією еміґрантського художника. В нього термінове замовлення від Національної Ради: чотири поштові значки і тридцятліття проголошення суверенности Української Народної Республіки; і він працює над кольоровими рисунками будинку Педагогічного Музею в Києві, Софійського Собору, Лаври і Золотих Воріт.

В годинах відпочинку викінчує студію-портрет Надії Маланяківної (сьогодні Оранської) в стилі молодої дами доби Ресорджіменто. Вечорами розмовляємо й журимося. Над „Аркою" і над видавництвом узагалі нависли грізні хмари: заносить на громовиці, а може й повінь. Зміна німецької валюти із старої марки на нову створює кризову ситуацію у фінансах видавництва, а з боку еміґрантської революції щораз сильніший наступ на „безхребетність" редакційного колективу: Друкують, мовляв, бозна що без чіткої революційно-націоналістичної лінії...

„Починайте звідси — від 1944 року і направо" — повчає Л. Долинюк... Рік 1944 у творчості Гніздовського репрезентований на виставці тільки одним експонатом: „Кущ" ґрафіка просто неймовірної прецизности й детальности. І мені хочеться (на власну руку) додати до того року два зразки дереворізної техніки майстра з людськими мотивами: Молитва і Скупий — Прогалина між 1945 і 1955 роками виповнена переселенчими мандрами, шуканням, сумнівами і ваганням на котрих жанрах зосередитися. З того періоду Гніздовський залишив цілий ряд книжкових оформлень і оливних картин. З таборового життя в Німеччині хочеться мені згадати його знаменитих „Скитальців".. У Ню Йорку опинився Гніздовський 1949 року. Зустріч з новим світом обезкрилила мистця, відобрала віру в себе і спричинилася до короткотривалого безділля. Поборовши творчу кризу, він починає експериментувати, непевний на чому зосередити свої сили. В ретроспекті про той період свого життя, Гніздовський висловлюється ось як:

(Закінчення на стор. 4)

ВИЯСНЕННЯ І ВІДПОВІДІ НА ЗАПИТАННЯ

Вірні, священики, а також Ієрархи Української Католицької Церкви в листах, телефонічних і безпосередніх розмовах, а навіть публічно висловлюють свої завваги в справі статей та редакційних опіній, що появляються в часописі „Америка", який є офіційним органом Союзу Українців Католиків „Провидіння". На їхню думку деякі статті були несумісні з християнським світоглядом. Вони є того переконання, що СУК „Провидіння", що його основником був владика Сотер Ортинський, ЧСВВ, а Верховним Покровителем є кожночасний Митрополит УКЦеркви в ЗСА, був зорганізований для допомоги Церкві, її вірним і співпраці у громадських справах з Ієрархією. Тому, на їхню думку, офіційний часопис СУК „Провидіння" у публікації статтей повинен брати до уваги їхню доцільність та тенденцію авторів.

Усі особи, що спрямовували запитання, до Митрополичого Ординаріяту, або висловлювали свої зауваги, імовірно були переконані, що часопис „Америка", який у підназоловку має назву „католицький", виявляє, або бере до уваги опінію церковної Ієрархії, а Верховного Покровителя зокрема.

Сучасні „Статути Союзу Українців Католиків Провидіння", що включають поступові зміни, схвалені під час річних засідань Головної управи цієї ж установи, обмежили права речника Головного Покровителя ,тобто священика — головного предсідника, а тим самим і права Верховного Покровителя до ролі одного з членів Головної управи. В артикулі IV, стат. 14 сказано: „Верховний Покровитель має право брати участь у всіх засіданнях Головної управи, забирати голос, ставити внески і голосувати". Митрополит має отже лиш один голос, а про всі рішення рішає більшість Головної управи.

Вправді в минулому як редактори часопису „Америка", так і члени Екзекутиви в пошані до уряду й особи Верховного Покровителя в справах, що стосувалися до УКЦеркви та добра української спільноти, брали до уваги становище Верховного Покровителя. Так було в минулому. Живемо в часах протирічних ідей, тому були випадки, що навіть висловлені пропозиції Верховного Покровителя не взято до уваги у рішеннях Головної управи.

Тому ані на добір статтей, ані на напрям редагування часопису „Америка" Верховний Покровитель „Провидіння" не має ніякого відношення. Редактори „Америки" висловлюють свої опінії як миряни, а в ніякому разі не висловлюють поглядів Ієрархії чи священиків УКЦеркви. Їхні погляди і редакційні опінії є виключно їхніми власними і не все годяться зі становищем чи поглядами Верховного Покровителя.

Митрополича Канцелярія

ГОЛОВНА ПАРТІЙНА газета Куби „Ґранма" повідомила, що недавно був заарештований член комуністичної партії Куби і голова крайової комісії в справах аеронавтики Луїз Орляндо Домінгес. Газета пише, що Л. Домінґес „порушив закони соціялістичної держави". Це означає, що заарештований партійний функціонер жив на широку ногу брав хабарі, крав і зловживав в особистих цілях своїм службовим становищем.

ЗГІДНО З ПОВІДОМЛЕННЯМ німецької преси, уряд Західньої Німеччини в цьому тижні проголосить, що запідозреного в пірванні літака TWA будуть судити в Західній Німеччині, а не видаватимуть на суд до Америки. Бонн твердить, що видача Мухамеда Алі Гамадея було б смертним присудом для двох німецьких громадян Рудольфа Кортеса і Альфреда Шмідта, яких схоплено, в Бейруті, зараз після арешту у Франкфурті 13-го січня 1985 р. М.А.Гамадея.

ЗАКЛИК
Крайової Управи Українського Патріярхального Товариства в ЗСА

Згідно із повідомленням

УКРАЇНСЬКОГО СВІТОВОГО ПАТРІЯРХАЛЬНОГО ОБ'ЄДНАННЯ (УПСО)

в днях 24-28-го вересня 1987 року в приміщеннях Домус Пачіс в Римі

відбудеться

ШОСТИЙ КОНҐРЕС МИРЯН

Програма конґресу включає:

- Доповіді на тему УКРАЇНСЬКА ЦЕРКВА НА ПОРОЗІ 21-го СТОЛІТТЯ
- Авдієнцію у Святішого Отця Папи Івана Павла II
- Пресову конференцію
- Відзначення Третьої Річниці смерти св. п. Патріярха Йосифа в Соборі Св. Софії і в залі УКУ — субота, 26-го вересня ц. р.
- Зустріч з Блаженнішим Патріярхом Мирославом Іваном і з нашими Владиками.

Участь мирян в цьому Конґресі є дуже важливою справою. Чисельна участь буде доказом живучости і активности Патріярхального Руху. Кількасотна делеґація мирян на спеціяльній авдієнції у Святішого Отця, вручення меморіялу підтвердженого десятками тисяч підписів мирян в діяспорі буде історичним актом і доказом, що миряни Української Помісної Католицької Церкви піддержують свого Патріярха Мирослава Івана і Синод наших Владик в їхній обороні переслідуваної Української Католицької Церкви та всіх віруючих в Бога людей в Україні, в старанні піднести до лику Святих Слугу Божого Митрополита Андрея Шептицького, та в змаганнях визнати нашій Церкві гідність патріярхату, а її Главі титул Патріярха. Нехай не буде ні одної української громади, яка не була б репрезентована на цьому Конґресі Мирян.

Зголошення мирянських делеґатів та усіх охочих взяти участь в Шостому Конґресі Мирян просимо слати на адресу Крайової Управи УПТ-ва в ЗСА:

The Ukrainian Patriarchal Society in the USA
35-43 72nd Street, Jackson Heights, N.Y. 11372
Tel.: (718) 424-0754

а справи пов'язані із поїздкою до Риму полагодити із аґенціями подорожей:

Marijka Helbig/SCOPE TRAVEL INC.
845 Sanford Avenue, Newark, N.J. 07106
Tel: (201) 371-4004; (1-800) 242-7267

Ivanka Paska/LM Travel Agency
1328 Roberval, St. Bruno, Que. J3V 5J2, Canada
Tel.: (514) 653-3658 — off.; (514) 653-0920 — home

Кошти подорожі — 8 днів від 22-30 вересня ц. р. — виносять приблизно 900.00 долярів і покривають літак, переїзд з летовища до готелю і з поворотом, нічліг в готелі, снідання або вечерю. За додаткову оплату можна продовжити подорож і відвідати інші країни, або міста в Італії.

Відлет літаків з Ню Йорку, Чікаґо і Бостону. Точніші ціни і програми подадуть вище подані аґенції подорожей.

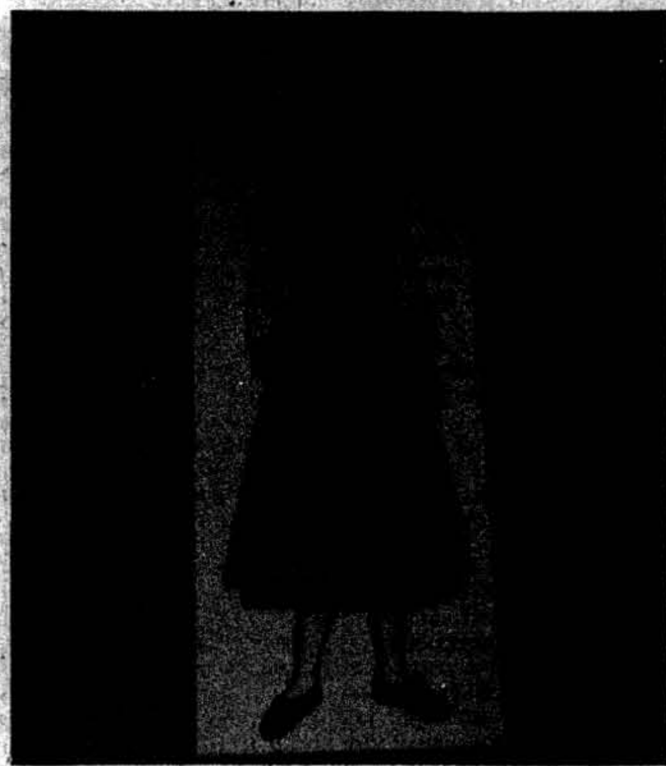
Просимо негайно зголошувати свою участь на Шостий Конґрес Мирян в Римі.

За Крайову Управу Українського Патріярхального Товариства в ЗСА:

ОЛЕКСАНДЕР ПРИШЛЯК *голова* — **ВАСИЛЬ НИКИФОРУК** *секретар*

Про видання...

(Закінчення зі стор. 1)

Підляшшя — український народний одяг.

тецтвом і цим самим дасть їй змогу поглибити її знання у цій царині".

Коли один із редакторів запитав цю скромну гостю яке в неї існує інше зацікавлення чи замилування в українській культурі, крім праці над згаданими виданням, — вона мило усміхнувшись, — відповіла, що її „першою любов'ю" і властиво досі єдиною є її всеціле заанґажування і зацікавлення церковним мистецтвом. Ось вона малювала ікони в українській католицькій церкві св. Духа у Савт Дірфілді, Масс., як і тепер в українській католицькій церкві св. Миколая в Бруклині, Н. Й. Крім цього вона всеціло заангажувала у прикладному мистецтві та виступала і виступає на різних спільних виставках картин різних малярів у Канаді і ЗСА разом із своїм мужем Богданом Титлою, який, до речі, саме займається оформлення цієї заплянованої книги СФУЖО, щорічно працює над мистецьким оформленням сторінок і обкладинок Альманаху УНСоюзу та має свою власну студію прикладного мистецтва. Галина та Богдан Титли теж кожного року беруть участь у спільній виставці картин українських малярів у Ґражді в Українському Центрі Гантеру, Н. Й.

Уже сама багатющість кольоритних ілюстрацій, автентична краса українського народного одягу, та зразки вишивок різних українських земель, а щонайважливіше особа талановитої ілюстраторки-мисткині Галини Титли обіцяє пребагату вартість і цим самим успішність книги „Український народний одяг".

Свячене в Ню Йорку

У неділю, 10-го травня ц.р., заходами Українського Патріярхального Товариства в Ню Йорку відбулося у залі Українського визвольного фронту спільне свячене, у якому взяли участь біля 150 осіб — членів Товариства і запрошених гостей.

Ведучий програмою свята інж. Любомир Зелик привітав присутніх радісним привітом — „Христос Воскрес" і попросив о. Тараса Прокопова, ЧСВВ, і о. крилошанина Петра Огірка з Озон Парку посвятити на столах розкладену їжу.

Голова відділу УПТ Микола Галів сказав коротке слово, підкреслюючи особливо важливе значення Христового Воскресіння у житті всього людства й у тому — українського народу.

Осмислюючи значення Христового Воскресіння, промовець, між іншим, нагадав, що це свято навіть у келії смертників, як пише у своїх спогадах Данило Шумук, у 1945 році в Рівенській тюрмі в'язні відзначали радісно, а він, — колишній комуніст і безбожник — виголосив промову, після якої всі плакали й обмінювалися свяченим. І ось під сучасну пору наша Церква і весь український нарід переживає страшну й понуру „Велику П'ятницю", але непохитно ми віримо, що невідклично прийде після Страсної П'ятниці — воскресіння, бо Христос Воскрес!

Отець Петро Огірко з особливою теплотою привітав велику патріярхальну родину від себе особисто і передав окреме привітання від Владики Василя Лостена, яке присутні прийняли щирими оплесками.

Відомий бандурист-співак Роман Левицький у мистецькій частині виконав воскресну пісню, фрагмент з поеми Т. Шевченка „Тарасова ніч" в музичному опрацюванні Василя Ємця і сучасну пісню „Два кольори". Не менший успіх у зібраних мав і молодий піяніст Роман Шевчук, який виконав на фортепіяні прелюдію і фугу на українські теми Нестора Нижанківського. Тому, що 10-го травня був День Матері, членка управи УПТ Наталія Соневицька прочитала дбайливо опрацьований змістовний есей, присвячений матері. Слово Соневицької, виголошене з чуттям, прийняли зібрані з особливою увагою.

Солістка — сопрано Христина Карпевич обдарована приємного тембру голосом, при власному фортепіяновому супроводі проспівала дві пісні: „О, Україно, ти мій раю" і „Вівці, мої вівці". На закінчення мистецької частини улюблениці публіки — Христина Карпевич і Роман Левицький виконали дует, народну пісню „Ой, на гору козак воду..." в музичній обробці М. Лисенка, і оплескам не було меж.

Після мистецької частини був висвітлений „відеофільм" із імпрези 40-річчя так званого „возз'єднання" Української Католицької Церкви з російською православною Церквою, що відбулось на львівському „соборі". Святкування ці мали місце в 1986 році у катедрі св. Юра у Львові. На цю імпрезу були запрошені тільки австрійські репортери, які мали дозвіл все фільмувати. На фільмі були показані святкування, був показаний акт голосування прийняття „возз'єднання" з московською церквою, що переводив голова Ініціятивної групи о. д-р Гавриїл Костельник 41 років тому. Були передані інтерв'ю австрійського кореспондента з київським митрополитом Філаретом і з польським священиком Камілевським, який у розмові з кореспондентом посередньо сказав, що існує катакомбна Церква. Правда, він не назвав її означенням катакомбна. Він говорив про „Третю Церкву", себто ту, що не належить ні до православної, ні до римокатолицької церков. В тих „святкуваннях" взяло участь понад двадцять тисяч людей. Кореспонденти, що не володіли іншою мовою, тільки німецькою і російською, всі інтерв'ю велися російською мовою.

На закінчення голова М. Галів склав подяку паням, на чолі з Любою Артимишин, що принесли солодке і прийшли допомогти все приготувати. Окрему подяку висловив він панству Ірині і Ярославові Куровицьким за те, що вони, як і кожного року, так і цим разом подарували на свячене м'ясиво. Подякував він Вірі Березовській за удекорування столів цвітами і виконавцям мистецької частини за те, що збагатили програму цього свята; за програму відповідав Любомир Зелик. Окрему вдячність висловлено отцям — о. Тарасові Прокопову, ЧСВВ, і о. крилошанинові Петрові Огіркові.

Молитвою і співом „Христос Воскрес" закінчено спільне свячене.

М. Г.

Зацікавлення...

(Закінчення зі стор. 1)

році після початку війни німецько-совєтської. Спершу, заявив д-р Ш. Краковскі німецькі власті не мали ідеї, що робити з такою великою кількістю полонених, і багато їх вимерло через невідповідні обставини і гостру зиму 1941/42 року, але відтак виготовили плян, як рекрутувати цих осіб, для допоміжної служби. Тут запити прокуратури пішли у напрямі ролі українців у такій допоміжній службі. Відповіді Краковского були доволі обережні, мовляв, не є нічого певного і можна лише припускати, що німці хотіли якнайбільше рекрутувати українців, але тисячі із них не хотіли співпрацювати з німцями, і воліли продовжувати боротьбу в рядах совєтської армії. Але все ж таки на запит прокуратора скільки українців пішло на співпрацю з німцями д-р Ш. Краковскі відповів, що 60-70 відсотків. Коли головний суддя Дон Лєвін поставив запит, чому німці хотіли завербувати на допоміжну працю українців та чому вважали, що саме українці будуть відповідати їхнім критеріям, відповідь свідка була, що в українців у загальному була ворожа настанова до совєтського режиму. Але Краковскі зазначив, що не всі українці мали расові упередження проти жидів і тому німцям було важко провести серед них антижидівську пропаганду.

Вкінці запити до Краковского зосередилися на його відомостях про табори воєннополонених в Холмі та Рівному, з яких рекрутували до допоміжної служби т.зв. Гіві. Прокуратура доручила архівістові довідатися і перевірити, яке число полонених було в тих таборах і як вони довго існували тому, що І. Дем'янюк зізнає, що був у таборі полонених в Рівному на протязі одного року.

Питання до свідка оборонця М. О'Коннора торкалося самого Краковского, його життя і його політичного відношення до держав, у яких він жив. Він, як відомо, народився в Польщі у 1926 році, закінчив середню школу в Лодзі, а під час війни перебував в концентраційних таборах в Авшвіці і Бухенвальді. Звільнений 5-го травня 1945 року повернувся до Польщі, де перебував у військовій школі та здобув звання капітана. Спеціялізувався у студіюванні збройної боротьби жидів в Польщі. Переїхавши до Ізраїля закінчив студії докторатом і почав працювати в науково-дослідній інституті Яд Вашем з 1979 року на постіл директора архіву. Особливим його зацікавленням є тепер справа військовополонених в Другій світовій війні.

Свої свідчення і відповіді обороні, робив д-р Ш. Краковскі обережно, стараючись нічого не стверджувати, як невідкличної істини.

В часі його зізнань був на залі поміж слухачами Хаїм Штаєр з Австралії, якого раніше оборонці бажали покликати як свідка але тому, що він тепер суперечить у своїх раніших зізнаннях сам собі, його, правдоподібно, не покличуть. На залі помітна мала кількість зацікавлених, у вівторок, їх пересічне число було між 10-20 осіб.

ФАЛЬШИВЕ ПРІЗВИЩЕ

У дописі п. н. „Ювілей Гантерської церковці", що появився на ст. 3-ій щоденника „Свободи" з датою 20-го червня 1987 року ч. 117 треба читати „д-р Іван Макаревич", а не Маркевич і Макевич. З технічних причин скорочено теж заголовок вістки, який повинен бути „Ювілей церкви св. Івана Хрестителя в Гантері".

ДВОМ СОВЄТСЬКИМ ЛІКАРЯМ-окулістам дозволено оглянути Леонарда Пелтієра індіянина, засудженого на два довічні терміни ув'язнення за вбивство двох агентів ФБІ. Совєтські пропагандисти твердять, що Л. Пелтієр став жертвою расової дискримінації і використовують його справу як контраргумент, коли мова заходить про порушення прав людини в Совєтському Союзі. Державний департамент вважає, що дозвіл совєтським лікарям відвідати Пелтієра повинен стати підтвердженням серйозної уваги, яку ЗСА надають проблемі прав людини. Представник міністерства закордонних справ СССР Боріс Малахов повідомив, що Пелтієра оглянуть президент совєтського товариства офтальмологів Едуард Аветісов і лікар-окуліст Л. Кацнельсон.

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ

бл. п.

Стефана Данилевича

МЕЦЕНАТА ФОНДУ КАТЕДР УКРАЇНОЗНАВСТВА

будуть відправлені

ЗАУПОКІЙНІ СВЯТІ ЛІТУРГІЇ

у вівторок, 7-го липня 1987 року:

- в УКЦеркві Успення Пречистої Діви Марії в Маямі, Фл., о год. 8-ій ранку;
- в УКЦеркві Закарпатсько-візантійського обряду св. Василія, в Норт Маямі, Фл., о год. 8-ій ранку;
- в Римо-католицькій церкві HOLY ROSARY в Сієтл, Ва., о год. 8-ій ранку;
- в УПЦеркві Всіх Святих в Ню Йорку, Н. Й., о год. 8:30 ранку;
- в УКЦеркві Покрови Пресвятої Богородиці в Озон Парку, Н. Й., о год. 7-ій веч.

В середу, 8-го липня ц. р.: в УКЦеркві св. Юра в Ню Йорку, Н. Й., о год. 8:30 ранку.

В п'ятницю, 10-го липня ц. р.: в УКЦеркві Пречистої Діви Марії в Норт Порт, Фл., о год. 8:30 ранку.

Просимо про молитви за вічний спокій і радість душі Покійного.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

РОДИНА І ПРИЯТЕЛІ
ДИРЕКЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ ГАРВАРДСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ГОЛОВНА ЕКЗЕКУТИВА ФОНДУ КАТЕДР УКРАЇНОЗНАВСТВА

У САН ХУАН, ПУЕРТО РІКО, Федеральний Суддя Хозе Фусте видав 22-го червня присуд 99 років ув'язнення готелевому робітникові, що у навечеря Нового 1987 Року спричинив пожежу в готелі, в якій загинуло 97 осіб. Засуджений до двох термінів кожний по 99 років, признався до підпалу Гектор Ескудеро Апонті прийняв присуд спокійно. До 99 років ув'язнення буд також засуджений другий готелевий працівник 40-літній Хозе Франціско Рівера Лопез, за намову до підпалу, а третій працівник Армандо Хіменез Рівера, 29-літній, був засуджений на 75 років ув'язнення за доставу запальної речовини. Видаючи присуди суддя Хозе Фусте заявив, що: „Я знаю, що Пуерто Ріко не є згідне сприйняти, ще одне вбивство, ще одну доставу наркотиків, чи ще один терористичний вчинок ми маємо цього всього досить!"

З БЕЙРУТУ НАДІЙШЛИ повідомлення, що терористи, які недавно викрали американського журналіста Чарлза Ґласса, сина міністра оборони Ливану Алі Осейрана і працівника ливанської служби безпеки Алі Слеймана, готові висунути умови звільнення всіх трьох. „Викрадачі відомі. Вони хочуть врятувати себе, відпустивши захоплених", — сказав репортерам старшина ливанської армії. Це викрадення є першим з часу перебування в Ливані сирійських військ, а сирійці ввійшли в Ливан, зобов'язавшись покінчити з викраденнями чужинців. Захоплення Ґласса, Осейрана і Слеймана нанесло удар престижеві Сирії, тому не дивно, що сирійський уряд вимагає звільнення американця і ливанців.

Фундація Українського Вільного Університету

повідомляє, що

ПОСВЯЧЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА

НА ГРОБІ НАШОГО ДОРОГОГО МЕЦЕНАТА

бл. п.

Теодора Витвицького

відбудеться

в неділю, 28-го червня 1987 р. о год. 1-ій по пол. на цвинтарі Братства св. Володимира

Pine Bush Cemetery, Rt. 209, Kerhonkson, N.Y.

ПОДЯКА

Дня 13-го травня 1987 р. з волі Всевишнього відійшов у Вічність в Дітройті, Миш.

ветеринарний лікар бл. п.

Володимир Богонович

Цією дорогою складаємо подяку Всечесному о. Дмитрові Височанському за відправлення Панахиди та відпровадження бл. п. Володимира Богоновича на місце Вічного Спочинку.

Дякуємо нашому пароховї Всечесному о. Михайлові Стельмахові за відправлення Панахиди та Всечесному о. Богданові Скаськовому за відправлення Панахиди та прощальні слова в похоронному заведенні.

Вдячні другові д-рові Богданові Ткачукові, який не жалів ні часу ні труду прибути з Чікаґа і висловити особисто співчуття і прощальні слова від Об'єднання Ветеринарних Лікарів, які були всі так близько і дружньо зв'язані зі собою.

Панові Ярославові Дужому за зорганізовання хору, який відспівав Панахиди в похоронному заведенні, а опісля на Службі Божій.

Спеціальна подяка п. Я. Дужому, який ввів дійсно незвичайно успокоюючий похоронний настрій відспіванням декількох пісень в часі внесення домовини до церкви Непорочного Зачаття.

Всім друзям з Визвольного Фронту, які віддали останню прислугу Покійному при домовині під час Панахиди і друзям, які несли домовину. Пану Миколі Кавці за провадження тризни і переведення збірки на Визвольний Фронт, якого Покійний був вірним членом від молодих літ. Д-рові М. Климишиновї за прощальні слова від друзів і цілої громади. Панові В. Папку за прощальні слова від патріярхального Товариства. Щира подяка найближчим кузинам з Пенсильванії, які відпровадили Покійного на місце Вічного Спочинку.

За квіти від родини, ООН, ООЧСУ, УККА і Культурного Центру.

Вкінці всім добрим знайомим за співчуття особисто, листовно і телефонічно, та за відправлення Покійного на місце Вічного Спочинку.

Найбільша вдячність моїй сестрі Ірені і шваґрові Мартинові Новаківським, які були з нами в часі нашого найбільшого горя у шпиталі.

Панові Кристофові і панові Датсонові — власникам похоронного заведення Богай за дуже дбайливу услугу.

За пожертви на Служби Божі й інші цілі.

Нехай Господь винагородить Вас сторицею.

Вдячні

дружина ТЕОДОЗІЯ
і сини АДРІЯН і РОМАН з родиною

Пожертви, які вплинули в пам'яті Покійного:

на Сиротинець і Семінар в Бразилії	$ 765.00
на Фонд Оборони ім. Я. Стецька	660.00
на Патріярхат	400.00
на Служби Божі	265.00
на Школу	210.00
на Гарвард	25.00
Разом	$2,325.00

Українське Історичне Товариство

ділиться сумною вісткою з Членством УІТ і з Громадянством, що 18-го червня 1987 р. відійшов у Вічність дійсний член УІТ і співробітник „Українського Історика", видатний дослідник історії Карпатської України й провідний громадський діяч

бл. п. проф. д-р

Петро Юрій Стерчо

Опечаленій Родині Покійного складають найщиріші співчуття

Управа Українського Історичного Товариства та Редакційна Колеґія „Українського Історика"

Український Термінологічний Центр в Америці

ділиться сумною вісткою з Членами і Громадянством, що дня 16-го червня 1987 р. відійшов у Вічність засновник і довголітній член Управи Центру

бл. п. дипл. інж.

Михайло Пежанський

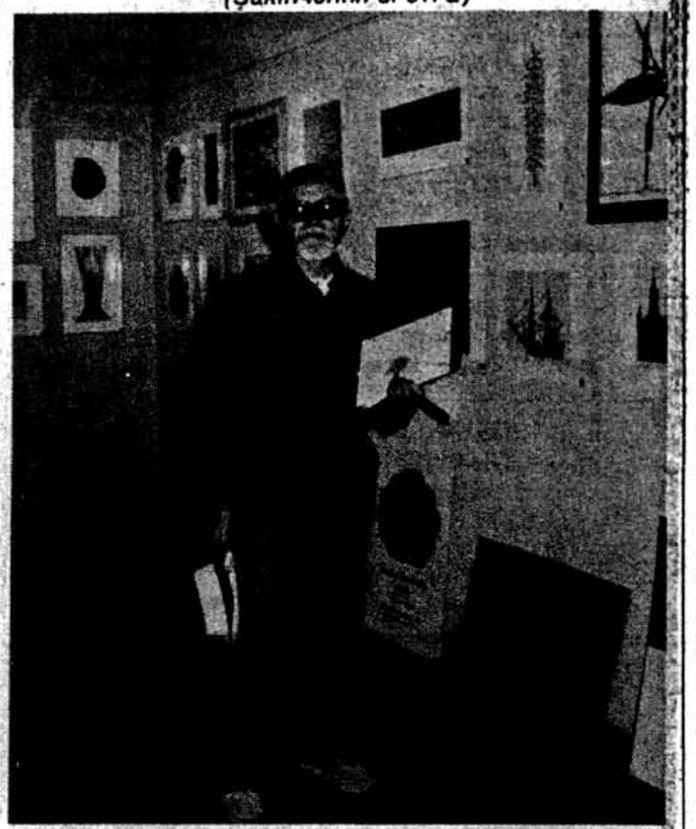
ПОХОВАНИЙ на українському православному цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Дружині і Родині Покійного висловлюємо наше глибоке співчуття.

Управа УТЦА

Яків Гніздовський...

(Закінчення зі ст. 2)

Петро Балей — автор статті на виставці.

„Художники пускаються на розшуки з надією щось знайти; я шукав, щоб не знайти. Таке насилля праці над собою тривало роками... аж раптом я знайшов свій об'єкт ось тут же під рукою: в дереві за моєю квартирою, в пагінцях травички поміж двома цементовими плитами попри наш тротуар. Із тими відкриттями повернувся до мене інтерес до природи й до росту і, разом з тим, вернулася моя любов до дереворізів".

І справді, скільки в усьому тому викарбованої прецизними долотцями любови, коли, відійшовши від баранів до овець, він індика до орла, від струся до кота та від тюльпанів до остяків — тобі ще раз і ще раз хочеться вернутись, щоб знову дивуватись незавваженим перед тим деталям...

Опинились ми в Америці влітку 1949 року: він у Ню Йорку, я забрив аж на „дикий Захід", у Південну Каліфорнію. У Лос Анджелесі моя зустріч з Америкою була, мабуть, ще більше обезкрилююча: я опинився без практичного фаху і без знання мови. Моїх краєвидів ніхто не захотів купувати й я роздав їх поміж охочих узяти...

Зупиняюсь перед його працями, що позначені 1983 роком. Якщо пам'ять моя не заводить мене, то в тому році Гніздовський мав поважні захворіння очей. Випадково, був я в Ню Йорку якраз після його очної операції. Хотів відвідати, але порадили не тривожити. Перший і останній раз на американській землі відвідав я його в його резиденції в Рівердейлі. Було це рік по його першій виставці деревозірів у Лос Анджелесі, яку влаштовував Ейб М. Тагір молодший. З тої виставки ми з дружиною набули „Папороть на чорному" (дереворіз) і „Жовту хризантему" (лінорит).

Його простора робітня була виповнена викінченими й розпочатими працями. Глянувши похапцем по завішених стінах, кажу йому: „Який же ви модерний своїм немодернізмом!" Йому це подобалося... Пополудневий час злетів незамітно. На відході, питаю: „Що на продаж з усього цього?".

— Все. Вибирайте, що вам до вподоби.

— І це також? — показую на стилізований портрет Наді Маланяківної, сестрінки моєї жінки, бо знав, що ця оливна праця на попередніх виставках була позначена „Не на продаж".

— І це також.

Спорожнив я того дня своє чекове конто, хоч мистець був незвичайно ласкавий у цінах, нагадуючи наше співльокаторство в Мюнхені. Тож, крім портрету Наді, набув я ще й „Орла за ґратами"...

Рік 1985 — останній рік творчости й життя майстра. Шість експонатів того самого бездоганного викінчення: між ними профіль Дмитра Бортнянського, безлистий „Мідний бук" і „Монумент Вашінгтона". Трудно повірити, що може бути на цьому світі така відданість свому покликанню... Абеткою чутливого серця й проникливого розуму вписував Яків Гніздовський ім'я своє в історію світового Мистецтва, де й навіки залишиться.

Нова професійна сила — лікар-невролог

Д-р М. Д. Бей.

Цього року Пенсилванія, а з нею і українська громада, збагатилися ще однією професійною силою. Марко Данило Бей успішно закінчив медичні студії у Hershey — медичному коледжі і 17-го травня 1987 року одержав диплом доктора медицини. Крім вимаганої розвідки з ділянки вужчої спеціяльности („Evaluation of the Clinical Efficacy of New Algorithm for Processing Planar Thallium Images"), як студент, д-р М. Бей був співавтором двох наукових статтей: Sharkey, F.E., Bej, M.D., „Integration of Word Processing with an Anatomic Pathology Information System", in Proceedings at the Ninth Annual Symposium on Computer Applications in Medical Care, Baltimore: Nov. 10-13, 1985; Sharkey, F.E. Bej, M.D. Kepner, S.S. „An Integrated Information and Management System for Anatomic Pathology", Informatics in Pathology, Mar. 1986, 1:1, 13-19.

Марко Бей народився 28-го вересня 1962 року в Детройті. Початкову освіту почав при парохіяльній школі Непорочного Зачаття у Гемтремку, згодом — при катедральній школі у Філядельфії, а закінчив середню школу з відзначенням у Шіппенсбурзі. В тому ж часі він відвідував „Рідну Школу" у Філядельфії, яку закінчив матурою у 1979 році. Не зважаючи на значну віддстань від українських центрів, він включився у пластове життя, відбув чимало таборів на „Вовчій Тропі", був співучасником джемборі в провінції Альберта. Зараз він є членом пластового уладу „Лісові Чорти".

Домедичні студії закінчив у Франклін і Маршалл коледжі, спеціялізуючись у хемії, а основні медичні дисципліни — у Герші, Па. Наступних чотири роки відбуватиме він лікарську практику (резиденцію) спершу в Герші, а згодом у Джефферсон-шпиталі у Філядельфії. Його основною спеціяльністю є неврологія, ще не надто розвинуте поле медичної діяльности.

Молодий український лікар Марко Бей є сином д-ра Омеляна Бея, професора економіки при Шіппенсбурзькому університеті, й мгр Віри А. Бей, з дому Швабюк, учительки світових культур і філософії у Камберленд Веллі середній школі і інструкторки цих дисциплін при The Pennsylvania Governor's School for International Studies у Піттсбурзі. Марко тричі побував у Західній і Східній Европі, включаючи й Україну. Цього літа він збирається відвідати Китай.

Новому професіоналістові слід побажати щастя і успіхів у його праці та активної участи в житті української громади.

Ю.Ш.

Мистецька...

(Закінчення зі ст. 2)

елементи побуджують людську уяву, створюють психічну настанову пов'язану з людською вдумливістю, проникненням значення символіки.

Треба згадати, що Євген Світовий вже відомий в Америці в Огайо, де він оформив іконостаси у двох наших церквах. Він представив свою працю рядом світлин з цих іконостасів, які відтворюють їхнє викінчення й композицію. В обох випадках мистець дотримувався традиційної форми іконостасів і розположення на них ікон, але ввів в орнаментику нові елементи, — що надає Царським вратам та взагалі орнаментальним прикрасам, як також кивотові і трираменним свічникам на престолі новий оригінальний гармонійно поєднуючий вигляд. При цьому треба підкреслити, що хоча ці іконостаси низькі, вони зберігають традиційне розміщення ікон, але мають нову оригінальну орнаментику.

Виставка пройшла в дуже гармонійній і діловій обстановці. Мистець творить в окремій рідкісній ділянці, яку фахово уважають трудною, бо вимагає прецизности в оформленні і викінченні деталів, а також цілости. Присутні на вернісажі, довго ділилися своїми враженнями про оригінальну творчість молодого мистця, нав'язували контакти, знайомства. Виставка тривала на протязі першого тижня на початку червня і її відвідало ще багато людей.

Олені Овечко — 100 років

Олена Овечко

9-го травня 1987 року, тобто за один день перед Днем Матері в Америці, Олені Йосипівні Овечко, з дому Назаренко, сповнилось рівно 100 років. З цього приводу, як це водиться в Америці, президент Роналд Реґен і його дружина Ненсі прислали особисту картку поздоровлення для Ювілятки, а парафія св. Андрія Первозванного в Лос Анджелесі нагородила її Почесною Грамотою, під час відзначення Дня Матері 10-го травня 1987 року в парафіяльній залі.

Олена Овечко пережила свого чоловіка Федота на 49 років, згубивши його в лабетах „єжовщини" 18-го квітня 1938 року. Після того сини Іван і Семен ніколи не кидали матір, перейшовши з нею всі етапи війни й еміґрації — почерез Німеччину, Бразилію й, нарешті, Америку. У глибокій старості протягом дев'яти років Олена Овечко була повністю сліпа через невдалу операцію одного ока та катарактове осліплення другого, але понад два роки тому знову побачила світ Божий завдяки вдалій операції на друге око. І вперше за кілька років її, хоч і в кріслі для інвалідів привезли, — на її виразне бажання, — до церкви, де о. Степан Галик-Голутяк, тепло привітавши Ювілятку, між іншим, сказав, що за довгий час його священичої служби він ніколи не мав чести вітати в його церкві 100-літньої парафіянки...

Хоч фізично пані Олена недомагає, особливо на ноги, її ментальний стан і пам'ять добрі, вона любить оповідати про минуле та слухати інших. До 97-літнього віку, поки ще була жива дружина старшого сина Івана, яка довгі роки ретельно нею опікувалася, Олена Йосипівна протягом кільканадцяти років перебувала один рік у Кольорадо, а другий — у Каліфорнії, під опікою молодшого сина Семена, з його дружиною й дітьми. Вона дуже любила подорожувати літаком — сама, без знання англійської мови і... повністю сліпа. На одному аеропорті її всаджував один син, давши стюардесам відповідні інструкції, а на другому — другий син забирав із літака. Зате автом їхати вона ніколи не любила й тепер не дуже любить. Дуже добре пам'ятає всі поневіряння сталінської епохи, розкуркулення, вигнання з власної хати на сніг з малими дітьми, втечу на Донбас, голодові роки, арешт чоловіка і його побиття в тюрмі, а потім „лікування" в шпиталі, звідки він зник назавжди, не знати куди...

Пані Олена Овечко, крім двох синів — Семена, технічного робітника в одній із великих фірм у Каліфорнії, та Івана — колишнього професора університету й редактора-видавця „Укрпресу", англомовного „Довідника про Україну й українців" та інших книжок, має двох внуків, двох внучок і дві правнучки.

Дай Боже, їй дальшого здоров'я!

ТРАПИЛАСЬ ПРИКРА ПОМИЛКА

У подяці Зінаїди Григоренко п. н. „Велика подяка — низький доземний поклін", що появилася в числі 115 „Свободи" з датою четверга, 18-го червня 1987 року, у першому параграфі треба читати „які нам прийшли на допомогу", а не „на думку".

У переносі подяки на сторінку 7 помилково пересунено перші чотири рядки до статті п.н. „У подвійні роковини", а вони мають бути на початку закінчення подяки зі сторінки 2. Бракуючі рядки звучать так: „почалася ще в Москві, подружжя Даниленків — Іван і Наталя, подружжя Ярим — Агаєвих, дорогий Сергій..."

Шановну авторку подяки З. Григоренко прохаємо про вибачення за ці технічні помилки.